

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15. kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „**Národní Tiskárni**“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „**Rodoljuba**“ ali pa odboru „**Slovenskega društva**“ v Ljubljani. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

18. štev.

V Ljubljani, dne 15. septembra 1894.

IV. leto.

Kranjska gimnazija.

Vsakdo se še spominja velike in splošne razburjenosti, ki je zavládala v vseh narodnih krogih takrat, ko je prejšnji naučni minister zatrl tedaj jedino slovensko srednjo šolo, nižjo gimnazijo v Kranji. Nevolja nad to očitno, ne samo Kranjskemu mestu, ampak sploh vsemu narodu storjeno krivico se je izražala na različne načine. Odpošiljale so se leto za letom prošnje na naučno ministerstvo, deželni zbor kranjski se je skoro v vsakem zasedanju bavil s tem vprašanjem, takisto tudi deželni odbor in naši državni poslanci. Stvar je tako postala splošna slovenska zadeva, in se je, ko so se jej uklonili nekateri protivniki iz našega taborja, kot taka proglasila tudi l. 1890. na shodu slovenskih poslancev v Ljubljani.

Od takrat so se vsi slovenski poslanci potegovali za obnovitev Kranjske gimnazije, a vendar jim vlada ni hotela ustreči, niti tedaj ne, ko so bile zajedno s Kranjsko gimnazijo odpravljene srednje šole v raznih kronovinah že vse zopet obnovljene. Šele lani, ko je mesto Kranj

obljubilo po deputaciji vse žrtve, se je slovenskim poslancem posrečilo primorati vlado, da je ustregla tej naši želji in ustanovila namesto prejšnje nižje gimnazije popolno gimnazijo.

S tem smo dosegli, za kar smo se več let z vsemi silami trudili in sedaj je naša dolžnost, da opravičimo našo zahtevo, da skrbimo za številen obisk in sploh za to, da bo zavod v sebi združeval vse pogoje napredka.

Deželna šolska oblast je s svoje strani v tem oziru že storila kar je mogla. Zaukazala je, „da se odslej tisti učenci, katere je po njih rojstvu ali po njih rodbinskih razmerah šteti za pripadnike Kranjske gimnazije, t. j. učenci iz ozemlja c. kr. okrajnih glavarstev Kranj in Radovljica in iz ozemlja c. kr. okrajnega sodišča Kamnik, ne vzprejmó v Ljubljanski dve gimnaziji, ali pa samo v posebnega ozira vrednih slučajih z dovolitvijo c. kr. deželnega šolskega sveta.“

LISTEK.

Berač.

Bil je jedenkrat neki berač, ki se je imenoval Lakota. Imel je zraven ubošstva še toliko otrok, kolikor kamenja na njivi in to mu je največ preglavice delalo, ker jih ni mogel nasititi.

Hodeč jedenkrat po biri, pride tudi do nebeških vrat.

Potrka na vrata kliče: — „Sveti Peter, pomagaj, pomagaj!“

„Kdo pa je?“ oglasi se glas iz nebes.

„Jaz sem, ubogi Lakota; imam toliko otrok, kolikor kamenja na njivi.“

Nekaj časa pozneje se vrata nebeška odpró.

„Tu imaš, ubogi revež namizni prt. Če nanj zakličeš: „Prt, pogrni se!“ boš videl, kaj se zgodi.“

Revež je utaknil namizni prt pod pazduho in odšel. Ko pride v vas, ustavi se v gostilni na glažek žganja. Ko ga popije, reče krčmarici:

„Jaz tu pustim ta-le namizni prt in pojdem beráčit. Ali to vam pravim, naj prtú ne kličete: „Prt, pogrni se.““

„Oh, kaj pa mislite, še v glavo mi ne pade.“

Ko Lakota odide, reče krčmarica sama sebi: Rada bi vedela, zakaj bi ne smela zaklicati prtú: „Prt, pogrni se!“

In pristopivši k prtú reče: „Prt, pogrni se!“

In namizni prt sam je pogrnil mizo in v trenutku so na mizi dišale razne pečenke: divjačina, gos, raca, fazan, piščeta itd. Krčmarica se je najedla, kolikor je mogla, in kar je ostalo, je shranila.

„Neumna bi bila, ko bi namizni prt vrnila!“

Šla je in kupila ravno takšnega pri Judu.

V tem se je Lakota vrnil.

„Menda niste prtú rekli: pogrni se,“ vpraša krčmarico.

„Kaj vam v glavo ne pade — tu si vzemite svoj prt, plačajte pa pojdite.“

Glasom tega ukaza so torej iz Ljubljanskih dveh gimnazij izključeni vsi pripadniki rečenih okrajev. Pričakovati je, da se bo ta ukaz točno tako tolmačil, kakor ga je razumeti in da ne bode izjemno dovoljenje dež. šolskega sveta tisto sredstvo, s čigar pomočjo zleze lahko kdor hoče v nemške vzporednice na Ljubljanski veliki gimnaziji.

Občine sodnega okraja kamniškega so z naredbo deželnega šolskega sveta jako nezadovoljne in ne tajimo, da je njih odpor dokaj opravičen in vreden resnega upoštevanja. Kamniške občine imajo z Ljubljano jako ugodne prometne zveze in jim tudi sem ni tako daleč, kakor v Kranj. Tega vendar ni smeti zahtevati, naj bi se Kamniški dijaki čez Ljubljano vozili v Kranj! Mnogokomu bo to čutno pomnožilo itak velike stroške, sploh pa je zveza Kamnika z Ljubljano tako tesna, da bi se po našem mnenju lahko ugodilo želji rečenih občin.

Če pa v tem oziru soglašamo s Kamniškimi občinami, moramo vendar iskreno obžalovati, da se je sprožila misel, naj bi si Kamnik pomagal s tem, da bi pošiljal dijake v nemški oddelek na Ljubljanski veliki gimnaziji. Ta misel se nam zdi tako gorostasna, da se ne moremo prečuditi, kako se je mogla poroditi v vzgledno narodnem Kamniku. S tem bi se ne zatajil samo narodni

program, narodna taktika, s tem bi se tudi škodovalo učeči se mladini, zakaj da je napredovanje v šoli mogoče jedino na podlagi materinega jezika, o tem menda ni treba dandanes več razpravljati.

Sicer pa nam je to veliko nasprotstvo Kamnika zoper Kranjsko gimnazijo — ako ne upoštevamo rečenih razlogov — do cela nerazumljivo. Predsodki, ki se pojavljajo povsod zoper mlade zavode, se nam vidijo sicer tudi tu naravni, vendar pa neopravičeni. Kranjska gimnazija zasluži naše popolno zaupanje. Lega mesta je krasna, zrak je zdrav, skrbelo se bode za primerna stanovanja in ker ne bo zavod tako prenapolnjen, kakor sta Ljubljanski gimnaziji, je po sebi umevno, da bodo učni uspehi vsaj tako dobri, kakor v Ljubljani, ako ne še boljši. Strah torej, da Kranjska gimnazija ne bo mogla tekmovali z Ljubljanskima, je pač neosnovan in zato pričakujemo, da bode Kamnik opustil zgoraj označeno namero in varoval svoje koristi tako, da ne pride v navskrižje z narodnim načelom. V tem slučaju ga bomo radi podpirali po svojih močeh.

A tudi Kranj sam mora skrbeti, da dobi vse, kar je mogoče in kar je pogoj dobri vzgoji, da bo Kranjska gimnazija zamogla lepo napredovati ter se razvijati.

Politični pregled.

Doba kislih kumar je pri kraju. V Budimpešti sta se sešli delegaciji, to je tista mašina, ki vsako leto dovoli novih potrebnih in nepotrebnih troškov za vojsko in k vsaki vladni zahtevi reče da in amen. Letos bodo razprave morda nekoliko bolj živahne, ker nameravajo Madjari uprizoriti naskok na ministra Kalnokyja. — Cesar

se je te dni mudil na gališki razstavi v Lvovu, kjer so ga Poljaki sijajno vzprejeli. Šleski deželni predsednik vitez Jäger, pošten in pravičen državnik, je stopil te dni v pokoj. Na njegovo mesto pride svetnik pri Praškem namestništvu grof Condenhove. Tudi štajerski namestnik baron Kübeck stopi v kratkem v pokoj. Njegov

Ko Lakota pride domú, vrže prt na mizo, pokliče otroke ter reče: Zdaj boste nekaj videli! Le hitro vpijte: „Prt, pogrni se.“

In otroci so vpili, kar so mogli, ali prt se ni zganil. Ves žalosten gre Lakota zopet k nebeskim vratom in trka:

„Kdo pa je?“

„Jaz, ubogi Lakota, ki ima toliko otrok, kolikor kamenja na njivi.“

„Ali ljuba duša, saj sem ti še le včeraj dal.“

„Sevé, sévé, toda mi smo vsi upili: Prt pogrni se, a vendar se ni pogrnil.“

Sveti Peter maja z glavo ter reče: „Torej dobro, tu imaš kuro. Če k nji rečeš: „Ljuba kura, jajca nesi!“ boš videl, kaj se bo zgodilo.“

Stari Lakota je pozabil od samega veselja se zahvaliti.

In zdaj bi vsak mislil, da ta neumnež ne pojde več v gostilno. Ali šel je vendar. In zopet si je ukazal naliti glažek žganja.

Ko krčmarica pred njega postavi glažek, reče k nji: „Bodite tako prijazni in shranite mi to kuro, jaz pojdem beračit. Ali to vam pravim, naj ne rečete kuri: „Ljuba kura, jajca nesi.““

„Saj mi to prepovedujete!“

Ali komaj Lakota odide, hiti krčmarica h kuri ter kliče: „ljuba kura, jajca nesi, jajca nesi!“

In kura je začela nesti jajca, jedno za drugim in vsako je bilo iz zlata, tako da jih je imela zvita krčmarica poln koš.

„Francè“, rekla je sinu, „leti hitro in kupi ravno takšno kuro, kakor je ta-le.“

To pot je beračil Lakota tako dolgo, dokler se Francetu ni posrečilo kupiti jednako kuro; in ko se je Lakota vrnil, šla mu je krčmarica s kuro nasproti in rekla: tu imate svojo kuro pa pojdite v imenu Božjem.“

Lakota vtakne kuro v mavho in hiti domov. Doma so ga že pričakovali lačni otroci.

Zdaj pa vsi vpije: „Ljuba kura, jajca nesi“ reče, potegnivši kuro iz mavhe.

naslednik bo tirolski namestnik grof Merweldt, na čigar mesto pride vodja namestniškega oddelka v Tridentu grof Giovanelli. — Dne 12. septembra je bila obletnica izjemnih naredb, veljavnih za Prago. Naredba, s katero so se odpravile porote, je ta dan izgubila veljave, vse druge pa ostanejo še nadalje veljavne. — V Londonu je te dni umrl grof Pariški, pretendent na kraljevsko krono francosko. — V Belgiji se vrše priprave za nove volitve v parlament. Borba bo velikanska, gledé izida pa je vsaj sedaj še izključeno vsako domnevanje. — V Italiji se pripravlja nekaj boljše porazumljenje mej državo in pa-

pežem. To bi bilo zelo koristno, dasi s tem še nikakor ni doseženo popolno prijateljstvo. Dokler bo papež zahteval, naj se mu odstopi Rim, dotlej ni na to misliti. — V Srbiji so te dni zopet nekaj odličnih rodoljubov zaprli. Uzroka ne vé nihče; najbrž so razkralju Milanu gledali preveč na prste. — V Bolgarski se vse stranke pripravljajo za volitve. Položaj je jako resen in bati se je večjih homatij. Bivši bolgarski trinog Stambulov je bil te dni poklican pred sodnika, ker je razžalil svojega sokrivca Koburžana. — Vojna mej Kitajsko in Japonsko še vedno ni končana. Doslej je sreča mila Japoncem.

Dopisi.

Iz Kostanjevice, 12. septembra. [Izv. dopis.] (Župan Otmar Sever.) Dovolite tudi meni toliko prostora v Rodoljubu, da bom zamogel naslikati natančno fotografijo moža, ki je imel nedavno, t. j. 12. avgusta, redko čast, biti izvoljen četrtikrat županom kostanjeviške občine, če tudi od odbora, ki si ga je v pravem pomenu besede sam izvolil. Da bo fotografija tega zanimivega moža kolikor možno popolna, hočem pričeti z njegovimi naslovi. Gospod O. Sever je c. kr. nadporočnik v pokoju, posestnik primerne zemljišča, konj, krav, volov, prešičev, itd. itd., župan kostanjeviški, član prihodnjega krajnega šolskega sveta, znabiti tudi njegov načelnik, član cestnega odbora, načelnik okrajnega zdravstvenega odbora, funkcionar c. kr. državnega pravdnika, načelnik kostanjeviškega mestnega odbora, najemnik lova in ribštva, predsednik poprej narodnega zdaj (—) Bralnega društva v Kostanjevici, načelnik kluba Pirker-Pavlič-Červ, po domače „kazine“ itd. (Če sem kaj pozabil, prosim, naj blagovoli kdo poslati popravek.) Ta mož je po imeni Slovenec, vendar po krvi ne prav; po njegovih

žilah se pretaka pristna nemška kri in sicer tirolska. To se mi je zdelo potrebno opomniti, da bodo častiti čitatelji ložej marsikaj razumeli, kar bi se jim znabiti malo čudno zdelo. Rodil se je v Kostanjevici; je torej pristni „purgar“, ne „pritepenec“. V svoji mladosti je bil prav tak, kakeršni so še danes tukajšnji otroci. Letal je bos po mestnih mlakah ter je nosil hlače navadno na jedni oprti. Ko je dosegel potrebno starost, so ga stariši dali v domačo šolo. Ko ga je tedanji g. učitelj malo opilil, ali bolj rečeno otesal, je šel v Novo mesto v šolo. Kako visoko je po šolski lestvi priplezal, ne vem prav. Le to vem, ko se je latinsčine, grščine in drugih takih šolskih neprijetnosti naveličal, je šel k vojakom ter je postal kadet. Kakor sam rad pove, je nosil nenavadno dolgo telečnjak; s časom je pa vendar tudi telečnjak odložil ter je postal poročnik in potem, ko je bil v Bosni toliko srečen, da ga je zadela turška krogelja v roko, je postal nadporočnik in je bil tudi odlikovan. Vsled hudih bolečin v ranjeni roki je stopil v pokoj ter prišel domu in je prevzel domače gospodarstvo. Ker je bil tedanji g. Otmar

In otroci so vpili na vse pretege: Ljuba kura, jajca nesi — ali ljuba kura je stala na jedni nogi in gledala, kaj se ž njo godi. Konečno pa je dala nekaj od sebe pa to ni bilo zlato jajce.

Ves nevoljen hiti Lakota zopet pred vrata nebeška in prosi: „Sveti Peter, sveti Peter!“

„Kdo pa je?“

„Jaz, revež Lakota, ki ima toliko otrok, kolikor kamenja na njivi.“

„Ali saj si dobil včeraj — in predvčerajšnjim —“

In sveti Peter je majal z glavo še več.

„No, torej dobro“, reče potém, „tu imaš palico in če k nji rečeš: Ljuba palica, tepi, boš videl, kaj se zgodi.“

„Bog plačaj!“ zahvali se Lakota in jo mahne naravnost v gostilno.

„Ali to vam pravim“, reče krčmarici, ko je odhajal zopet beračit, naj k tej palici ne rečete: „ljuba palica, tepi!“

„Oh, kaj si mislite, jaz imam druge skrbi.“

A komaj odide, krčmarica gledajoč palico reče: „Rada bi vedela, kdo mi more braniti, da bi ne rekla: ljuba palica, tepi, te . . .“ toda še tega ni izgovorila, že ji je palica jezdila po hrbtu, prav za prav skakljala kakor obsedena in krčmarica je skakljala tudi in klicala vse svetnike na pomoč. In ljudje in iz cele vasi so prihiteli, da bi videli kaj se godi. Prišel je tudi Lakota, ki je koj razumel, kaj se je zgodilo.

„Tako, tako“, klical je Lakota, „zdaj že vem, kam je prišel moj namizni prt in pa kura. Le ti, ljuba palica tepi, tepi zmirom več, dokler mi ta sleparska baba ne vrne namiznega prta in kure.“

In krčmarica je za Boga prosila in je vrnila prt in kuro. Lakota pa je oboje vzel in prinesel domú. Od tistega časa je imel z otroci zmirom dovolj jesti. Dobil je še več otrok in vsi so vsega zadosti imeli. Mir.

silno prijazen, še precej naroden in ker je svojim so-meščanom imponiral s svojim vojaškim dostojanstvom, so sklenili voliti ga županom. Veliko je bilo zaupanje v novega župana, še večje pa upanje, da bo posvetil vse svoje moči v blagor občine. To upanje in zaupanje se je sicer precej ohladilo, ko so volilci videli, da gospod župan ne more nikakor dobiti toliko časa, da bi za občino kaj koristnega ukrenil; vendar ga je po preteklih treh letih občina zopet posadila na županski stol, misleč, da bo zdaj, ko se je županskim poslom privadil, bolji. Ali Sever je ostal stari flegmatik. Za vse je našel časa, le za koristi občine ne. Zadovoljen je bil, da je po mo- gočnosti ustrezal c. kr. okrajnemu glavarstvu, drugo naj bo kakor hoče. Volilci so pričeli godrnjati in pogosto je bilo slišati: Severja ne bomo več volili; ne-le, da skrbi le zase, postal je tudi prevzet in za siromake nepri- stopen; mar mu je le gospoda, vsi drugi mu nismo nič. V tej dobi je bila gostilnica njegove gospe, „pri Zalo- karju“, kjer se je dobila vedno pristna in dobra domača kapljica, jako obiskovana; vsa tukajšnja inteligencija se je najrajši zbirala v „švickamri“. Prišel je zopet čas ob- činskih volitev. Gospoda v „švickamri“ je postavila svoje kandidate za prvi razred, ker ta je tukaj gosposka do- mena, in ti so pregovorili tudi nove kmetske odbornike, naj volijo zopet g. Severja županom. Gospod Sever se je sicer branil prevzeti že v tretje župansko breme, a to le na videz. V resnici mu je zopetna izvolitev silno ugajala. Kako pa tudi ne; taka čast ne doleti vsacega zemeljskega črva. S častjo vred pa doleti župana tudi marsikak goldinarček, kar je tudi nekaj vredno. V ta- kratni občinski odbor sta pa prišla tudi dva moža, ka- terih ne smem pozabiti; ker prav onadva sta odslej vo- dila občinski čolnič ter sta pravi in prvi uzrok, da je gospod župan, ki je do tega časa le zajce in lisice streljal, pričel streljati tudi kozle. Ta dva moža sta g. Franc Pirker c. kr. gozdnarski asistent in g. Damjan Pavlič, župnik. Tema gospodoma se je marsikaj v občinski pi- sarni napačno zdelo, kar je bilo dobro in prav. Prvega je bodlo strogo slovensko uradovanje, drugega pa precej- šnja naklonjenost šoli od strani g. župana. Ni trajalo dolgo in posrečilo se jima je drugim odbornikom doka- zati, da je 16 gld. 66 kr. mesečne plače preveč za ob- činskega tajnika, dovolj bi bilo 12 gld. Dobro sta pre- računila, da bo g. L. Abram, tukajšnji nadučitelj, ki je celih 7 let opravljal vestno posle občinskega tajnika, rajši tajniško službo pustil, ko jo prevzel za borih 12 gld. Zgodilo se je, kakor sta želela imenovana gospoda. Komaj pa so se zaprla vrata občinske pisarne za g. A. so se pa na široko odprla nemškutariji in gonji proti šoli; bodi si, da si je gospod župan želel saj v ti dobi pridobiti nekaj zaslug če tudi še tako piškavih, da se mu ne bi moglo očitati, da v 10 letih ničesar za občino storil ni, ali pa ga je g. Pavlič s svojim ljubeznivim pogledom tako očaral, da je moral slep in gluha za njim hoditi, ne brigaje se, ali je to za občino koristno in zanj častno. Posebno letošnje leto je kazalo, da županstvo nima drugega posla, kakor nagajati krajnemu šolskemu svetu, ter sumničiti in črniti pri novem g. okrajnem

glavarju g. nadučitelja na najgrši način. Gospod Sever menda ni tak, kakor nekateri njegovi pristaši, ki so g. nadučitelju zato, ker je s svojimi somišljeniki lansko leto izstopil iz ponemčurjenega Bralnega društva, ter pomagal ustanoviti „Narodno čitalnico, kar potnico podpisali, a gotovo si je mislil, če bomo pridno blato za njim me- tali, se ga bo nekaj vender le prijel. Če tudi mu nikjer do kože ne moremo, se bo naveličal vednih napadov, pa bo šel sam. To bi bila za našo občino res neizmerna pridobitev. Mož, ki že 17 let našo deco z najboljim uspehom odgojuje, ki je znal dvorazredno šolo povzdigi- niti v štirirazredno, ki se vedno trudi zboljšati naše go- spodarstvo s povzdigo sadjereje in trtoreje, on naj gre. Na njegovo mesto pa bi postavili prav nepotrebnega godca, katerega je minulo zimo gospod župan z lavoro- vim vencem venčati dal, zato ker je v Bralnem društvu vodil petje in je postal narodni stvari nezvest. To bi bila izvrstna zamena. Ljudi nahujskati proti g. nadučitelju bi po navadnih potih ne šlo uspešno. Treba je bilo dopovedati jim, da je učitelj kriv, da je v občini do 400 za šolo sposobnih otrok, ter da bo treba zidati novo šolo samo zato, ker on tako hoče. To bo pa izdalo. Če gre za denar, katerega vedno manjka, vsaj pri nas, potem se kmet gotovo upre; in kdor mu pri tem uporu pomaga ta je mož. — Tako si je gospod g. Sever popravljal že precej polomljen županski stol na stroške drugih lepo tiho in varno; češ, „če rata, bo prata, če ne, bo pa samo solata.“ Poleg tega je pa vedno zdihoval: „Bog me reši tega županstva!“ Tudi rotill se je, da nikdar več ne sede na županski stol, če ga le Bog jedenkrat reši tega zla. Prišle so letos zopet volitve v občinski zastop. S prvega se je g. župan bal, da se mu zdaj za silo popravljeni stol vender le poruši; ali g. Pirker, Pavlič in posebno pa silno imenitna oseba, Nace Črv, c. kr. mojster cestnih strgalcev, so ga zagotovili, da so nje- gove zasluge za občino, če tudi jih sam ne pozna, tako velike, da ni mogoče, da bi ga kdo izpodrinil. In res, prav so imeli ti modrijani. Gospod Otmar Sever je četr- tikrat izvoljen županom v Kostanjevici. Kako se je to čudo zgodilo, bom povedal prihodnjič.

S Sel pri Šumbregu, 10. septembra. [Izv. dop.] (Spridena mladina.) Le malokdaj se kaj čuje v čas- nikih iz našega kraja, in spet bodo morda leta in leta minula, da v njih od tukaj ne bode ne duha ne sluha zato pa danes prosim tebe, dragi „Rodoljub“, za malo več prostorčka in tebe, častiti čitatelj, za malo več blago- voljnega potrpljenja, kakor po navadi! Naša mala žup- nija, ki meji na severni strani na glasovito Šent-Viško župnijo in je od Št. Vida oddaljena za kako poldrugo uro, nahaja se v hribatem in gozdnatem kraju, a vender ni tukajšnje prebivalstvo odtujeno od sveta, kakor si mo- rebiti kdo misli. Imamo sicer samo jednorazredno ljudsko šolo, toda otroci se pridno učé in ko so iz šolskih let, znajo dobro brati in za silo pisati in radi prebirajo potem domá v prostem času poučljive „Mohorjeve knjige“, ka- terih župnija vsako leto lepo število prejme, in tudi čas- niki že nam nosijo novice iz širnega sveta. Ljudstvo živi tukaj mirno in zadovoljno, in mladina se vede pošteno

in spodobno. Da nastane pri vsem tem tu pa tam tudi kaka nepotrebna izjema, tega pač ne morem tajiti, ali kaj more kdo za to, saj se je še med dvanajsterimi Jezusovimi apostelji znašel, ki je sramotno izdal svojega dobrega učitelja. Posnemanja vredno pa je tukaj to, da vlada po vaseh, posebno v župnijski ali farni vasi, lepa sloga med sosedi. Tu že priletni ljudje ne pomnijo kakega prepira ali razprtije, o kakoršnih se pogosto čuje iz bližnjih vasi Šent-Viške fare, namreč, da otroci sosedove otroke iz sovraštva pretepajo in psujejo, da se sosedi z grdimi priimki in kletvami pozdravljajo, da vaščan mutast hodi mimo vaščana, ker sumi, da mu je on na vrtu mlada sadna drevesca iz zavisti obelil, da so se morala posušiti, da dolžnik svojega upnika, ker ga je ta opomnil za njegov dolg, po noči pri potu počaka ter ga s kamnom po glavi kresaje zahvali za dobroto, da mu je nekdanj posodil denarja ter ga s tem rešil iz stiske, da če vaščan dobi poštena dekleta iz sosedne župnije na delo, jih nesramne vaške babure iz nevošljivosti za njih zaslužek napadejo z grdim obrekljivim psovanjem itd. itd.!

Dragi naši zaslepljeni rojaki! Kak duh vas je obsedel, da ste taki?! Ali se ne sramujete svojih nečloveških, nekrščanskih dejanj? Ali si ne delate že tukaj živega pekla s svojimi sramotnimi razpori mej seboj? Pri nas, hvala Bogu, še nismo kaj takega doživeli in Bog daj, da bi nikoli ne! Tu sosed sosedu pomaga in sosed s sosedom potrpi, da se le ljubi mir ohrani v vasi. Pred par leti nastala je neka nevolja med tukajšnjimi vaščani radi paše, ker so oni, kateri imajo prav majhne pašnike ali pa so celo brez njih, nakupili si razven živine tudi cele jate drobnice ter so vse vprek po pašnikih pasli. Koze in ovce so po pašnikih poglodale vso pašo, tako da tisti ki imajo velike pašnike, še svoje živine niso imeli kod pasti. Zato ti sklenejo, da bodo svoje pašnike zagradili ter sami po njih pasli. Temu začno maloposestniki odločno nasprotovati in glej, nekdo se med njimi dvigne ter hoče smešiti svoje sosede z dolgo, novoskovano pesmijo, katera se prične: „Vse pašnike so si zašancali, — da bodo vrage notri tancali“ . . . a nekateri od njegove nasprotne stranke mu pametno dokažejo, da bo s to pesmijo le sam sebe osmešil, kajti v celi vasi ni takih „šanc“, kakršne se vidijo ravno na njegovem domu, kjer mu je vrt na jedni strani z dvojnimi plankami zagrajen in „vragom“ pa je njegova živina močno podobna, ker jo prižene spomladi na pašo sestradano, da komaj hodi! Dosedanja skupna paša pa je bila le dobrota večjeposestnikov, a ne splošna pravica, in vsak pameten človek svoje varuje in s svojim ravna, kakor njemu drago! Na to so se razburjeni duhovi zopet pomirili, drobnica je zginila iz vasi, in skoraj vse je pri starem ostalo. Tako je prav! V svoji miroljubnosti pa smo se navadili neke sicer lepe čednosti, katera pa more časih tudi v kvar biti tistemu, ki jo ima v preveliki meri, navadili smo se namreč potrpežljivosti, in prav ta je vzrok, da že več let k nam prihajajo iz nekaterih bližnjih vasi mladi rogovileži mir kalit in nepokoj delat. Kadar je tukaj „deseta maša“, pa jih pride sem gori skoraj vselej kar cele tolpe. Ko se nekoliko upijajo, začnejo priduševaje se

in na „korajžo“ klicaje po vasi razgrajati ter iskat pretepa s tukajšnjimi fanti. Vsak ima za orožje svoj nož, ki si ga doma nabrusi, predno k maši odrine, in zrezali bi ga menda na kose, ako bi se jim kateri naših fantov sam neprevidno približal. „Mi smo poljci, pa se nič ne bojimo vas hribovcev; le sem, kdor je za kaj!“ Tako vpijete mladi neotesanci; mi pa vam pravimo: „Divjakom ste podobni, ker ne veste, kaj se spodobi in ne poznate olike!“ Na ravnokar pretečeno angeljsko nedeljo se je zopet pripodilo čez dvajset razgrajacev iz Šent-Viške fare na Sela. Po popoldanski službi božji vdere jih od njih nad polovico z noži, poleni in kamenjem v rokah, za nekim tukajšnjim, domov odhajajočim pastirjem, kateri se je z nekim svojim vrstnikom iz Šent-Viške fare pred nekolikimi tedni nekaj sporekel in sprl; ostali pa poiščejo v obližju gnojne vile in kosé ter tako oboroženi planejo svojim malopridnim tovarišem v pomoč. Z omenjenim pastirjem bilo je tudi par tukajšnjih mož, in ker so ti fanta branili, bili so tudi ti napadeni ter tako prisiljeni svojim napadalcem nevarno orožje iz rok puliti ter ga proti njim v svojo obrambo zavihteti; gospod župnik pa je začel zvoniti, da bi priklical ljudi, ki naj bi razpodili zdvijano pobalinsko druhal, pred katero niso bili več varni niti starčki, ženske in otroci, ki so mimo šli iz cerkve domov. Napadeni možje so se morali s pastirjem vred naposled, ko so nasprotniki vedno v večji množini in vedno huje nanje pritiskali, umakniti, in s tem je bilo preprečeno, da se ni prigodila kaka večja nesreča, nego da jih je bilo na vsaki strani nekoliko samo ranjenih. Ta skrajna surovost pobalinov iz Šent-Viške fare pa je nas zdaj ob vso dosedanjo potrpežljivost pripravila, in mir hočemo imeti za naprej pred vami, nesrečni zdvijanci! A ne mislite, da se bomo z vami pretepali: te grde divjaške, a vam tolikanj priljubljene navade se ne bomo od vas učili ter se je posluževali v bran svojega miru in sebe proti vam, dasi je našim fantom najmanjša skrb s takim nepoštenim orožjem, s kakoršnim jih vi napadate, vas užugati o vsaki priliki. Prosili bomo dovoljenja, imeti orožje in Vas odganjali, kakor v daljni Ameriki ali Afriki mirno evropejsko selišče odganja tolpe napadajočih divjakov. Kaj pa naj konečno porečemo vam, stariši, ki imate take dične sinove? Ali niste vi krivi, da so taki? Zakaj jih niste svarili ter že v mladih paglaveh z brezovko zatrli divjaško veselje do pretepa? Pa saj sami menda niste bili nič boljši, ko ste bili mladi: čemu bi torej svoje priljubljene lastnosti odvracali od svojih otrok! Čudno torej ni, da ste jih pustili take zrasti; a čuditi se je temu, da se vam tudi v moški dobi, ali celó tedaj, ko vam že starost hrbte krivi, ne pristudijo surove razvade vaših mladih let, da bi vsaj otroke poučili ter skušali na njih popraviti, kar je pri vas že prepozno! Kaj imate od svojih preteparskih sinov? Kaj družega, kakor da ni od njih več slišati pametne besede, ker se najraje razgovarjajo o poboju; da vedno iščejo prepira in pretepa s fanti iz sosednih občin, ali pa da se celo še sami med seboj stepo ter tovariš tovariša s podajačem prebode in brat lastnega brata ubije, kakor se je že zgodilo! Žalostnih

nasledkov takim nerodnostim vaših otrok pa vam ne bomo danes naštevati; morate jih sami spoznati, ako imate še kaj zdrave pameti! Le to še vam rečemo: Kaj vam je treba večrazredne šole v Podgabru, kaj vam treba županov in drugih višjih, ako postaja vaša mladina vedno bolj divja! Poslalo naj bi se v Ameriko po golega rudečkožca s pisanimi ptičjimi peresi na glavi, s kovinskim obročkom v nosu, z malim ličnatim prtičem pod trebuhom in z veliko gorjačo v rokah! Tak možak naj bi se vam postavil za vrhovnika ter naj bi vas vla-

dal in prav pošteno obdeloval s svojo gorjačo, dokler bi vas ne spremenil v ljudi, ki zaslužijo drugačno pohvalo, kakor jo moramo danes tem potom mi vam izrekati! Vi, katere zadeva pričujoči dopis, pa ne bodite razžaljeni in na nas hudi, ko ga berete: kajti ne iz sovraštva, ampak iz pomilovanja in ljubezni do vas, ker ste naši farni sosede in naši rojaki Slovenci, potrudili smo se napisati za vas ta sestavek, da bi vam oči odprli ter pokazali — pot do prave človeške olike!

Fr. Selski.

Slovenske in slovanske vesti.

(Shod zaupnih mož slovenskih strank.) „Slovenski Narod“ je te dni z ozirom na naš politični položaj priporočal, naj se skliče shod zaupnih mož, da se sedanjim razmeram primerno priredi program in da se slovenske stranke organizujejo.

(Važna imenovanja.) Ravnatelj na Ljubljanskem učiteljsku je imenovan prof. Fran Hubad. Prof. Linhart, doslej začasni vodja tega zavoda, pa je imenovan dež. šolskim nadzornikom na Štajerskem. To je hud udarec za štajerske Slovence.

(Vinogradnikom.) Deželni odbor kranjski bode iz deželne trtnice pri prisilni delavnici oddal jeseni t. l. ali spomladi 1895. l. 50.000 ukoreninjenih cepljenih ameriških trt. Cepljene so z laškim rizlingom, črnim burgundcem, zelenom (vipavskim), modro portugalko in rulantcem. Trte se bodo oddajale po 5 gld. za 100 komadov, oziroma tudi brezplačno namesto denarnih podpor, katere sme deželni odbor dovoljevati malim neimovitim vinogradnikom, za nasaditev ameriških vinogradov. Vinogradniki, kateri žele kupiti trte, naj se zglase ali pri svojih županstvih ali pri deželnem odboru najdalje do 30. septembra t. l. Oni vinogradniki pa, kateri žele denarno podporo za l. 1895. oziroma brezplačno cepljene trte, naj se pri svojih županstvih zglase tudi najdalje do 30. septembra 1894. ter naznanijo, ali in koliko sveta imajo že pripravljenega za nasaditev trt ali ga mislijo do spomladi 1895. l. pripraviti, ali je dotični svet že poprej bil vinograd, koliko trt in kedar jih žele dobiti. Županstva morajo potem vse prošnje s potrdilom gledé plemenitih razmer odposlati deželnemu odboru, kateri se na pozneje vložene prošnje ne bode oziral.

(Na deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli na Grmu) pri Novem mestu z dveletnim poučevanjem in slovenskim učnim jezikom, — izpraznjenih je sedem deželnih ustanov za prihodnje šolsko leto 1894/95. katero se prične 3. novembra t. l. Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj 16 let stari, čvrstega zdravja, lepega vedenja in so z dobrim uspehom dovršili vsaj ljudsko šolo. Prednost imajo taki kmetijski sinovi, od katerih je upati, da se bodo potem na svojem domu s kmetijstvom, vino- in sadje-rejo pečali. Učenci z ustanovami dobivajo brezplačno

hrano, stanovanje in poduk v šoli, obleko si pa morajo sami preskrbovati. V šolo vsprejemajo se tudi: 1.) Plačujoči učenci, kateri plačujejo 30 kr. na dan za hrano in stanovanje, pa 20 gld. šolnine na leto, in 2.) ekster-nisti, ki zunaj šole stanujejo, plačujejo le šolnino. Lastno-ročno pisane slovanske prošnje, ki morajo biti kolekovane s kolekom 50 kr. se imajo do 20. septembra t. l. izročiti vodstvu deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu pri Novem mestu. Prošnjam priložiti je rojstni list, spričevalo dovršene ljudske ali srednje šole, zdravniško potrdilo o čvrstem telesu in trdnem zdravju in župnijsko spričevalo o lepem vedenju. Prošnjam za sprejem proti plačilu priložiti je revers ali obvezno pismo starišev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

(Prašičja razstava v Novem mestu) bode dne 22. oktobra t. l., to je v torek na dan Lukeževega semnja. Razstava bode združena v dva oddelka, namreč v oddelek za plemene prašiče in oddelek za pitane prašiče. Za vsak oddelek se napravi 15 daril, 5 po 20 kron in 10 po 10 kron. Skupaj se bode razdelilo torej vsaj 30 premij poleg priznanih diplom. Razstavljalci se morajo prijaviti kmetijski podružnici v Novem mestu pisмено ali ustno, zadnji čas do 1. oktobra t. l., najbolje pa kakor hitro mogoče.

(Bled na prodaj.) Sedanji lastnik Blejskega gradu in Blejskega jezera g. Adolf Mubr namerava to svojo posest prodati. Znano je, kako splošno se je svoj čas obžalovalo, da ni dežela Kranjska kupila posestva. Sedaj je za to zopet prilika. Za nakup govori mnogo razlogov, katerih pač ni treba ponavljati. Priporočamo torej, naj merodajni krogi uvažujejo to vprašanje, da ne pride Bled zopet v židovske roke.

(Pravičnost na Primorskem.) Tržaški namestnik Rinaldini je brez dvoma jako vesten uradnik, kateremu je natančno izvrševanje veljavnih zakonov prva skrb. Obžalovati moramo le, da tolmači te zakone pogostoma drugače, kakor drugi umrljivi ljudje, pravniki in nepravniki, in sicer navadno tedaj, kadar je zakone uporabiti pri — Slovanih. Tako na pr. velevala zakon z dne 5. marca l. 1862, veljaven za vse, v drž. zboru zastopane dežele, in zakon z dne 10. julija 1863 veljaven za Istro, da je razpisati nove volitve najdlje v šestih tednih po

razpustu katerega si bodi zastopstva. Občinski zastop v Podgradu je bil razpuščen z ukazom z dne 19. julija l. l., minilo je torej že zakonito določenih šest tednov, ne glede na to, da je bilo v ukazu rečeno, da se bodo nove volitve precej razpisale, a vzlic temu se to še ni zgodilo. Očividno je tega zopet krivo tolmačenje zakonov, kakor se poljubi g. namestniku in katero tolmačenje je — seveda samo slučajno — vedno v korist italijanski stranki. Ker se pa mi s tem tolmačenjem nikakor ne strinjamo, bi želeli, da pouči ministerstvo Tržaškega namestnika, kako mu je te zakone — tolmačiti.

(Tržaški škof Glavina zatožen pri papežu.) Tržaška iredenta je zopet jedenkrat nezadovoljna z blagim škofom Glavino. Po sili bi rada spravila na mesto Tržaškega kanonika, katero je poprej imel sedanji Krški škof Sterk, svojega pristaša, a upanja menda ni, da zmaga s svojim kandidatom proti škofovemu kandidatu župniku Martelancu. Zato ga sedaj grdi po italijanskih in nemških listih, mestna delegacija je sklenila zatožiti škofa Glavino pri papežu. To bodo v Vatikanu gledali, ko bodo pod pritožbo čitali podpise — židov in framaſonov!

(Volilski shod) skliče deželni poslanec in občinski zastopnik tržaški g. dr. Andr. Sancin v nedeljo dne 16. t. m. v Škednju v prostorih g. Sancina — Cina. Poslanec dr. Sancin bo de volilcem poročal o svojem delovanju v deželnem in mestnem zboru Tržaškem. Zborovanje se bode pričelo ob 4. uri popoldne. Ker zapusti g. posl. dr. Sancin v kratkem Trst in se preseli v Gorico, se pričakuje posebno obila udeležba pri tem volilskem shodu, saj je dr. Sancin bil vedno jako vesten, delaven in energičen zastopnik gospodarskih in narodnih interesov svojih volilcev. Dne 2. septembra je bil volilski

shod na Črni gori pri Ptui. Poročal je posl. Gregor in napovedal, da se bo z vsemi silami potegoval za razdelitev dež. šolskega sveta štajerskega. — Dne 9. t. m. je bil v Št. Ilju v Slovenskih Goricah volilski shod, na katerem sta poročala poslance Robič in Radey.

(Kmetijsko bralno društvo) so osnovali v Št. Vidu na Dolenjskem. Ustanovni občni zbor bode dne 15. t. m.

(Tretji slovenski otroški vrtec v Gorici) osnuje društvo „Sloga“ pri „Fantani“ na voglu iz ulice Formica proti Kostanjevici. Vse priprave so že skoro dogotovljene. Ker je bil v teh prostorih prej laški otroški vrt in je društvo „Sloga“ še mnogo popravilo, se je nadejati, da šolska oblastva ne bodo delala nikakih ovir.

(Stari drobiž.) Finančno ministerstvo je v zmislu dotičnega zakona zaukazalo, da naj se srebrni drobiž po dvajset krajcarjev (dvajsetice) in bakreni drobiž po štiri krajcarje (četrtaki) popolnoma spravi iz prometa in sicer po teh-le pogojih: 1. Srebrni drobiž po dvajset krajcarjev in bakreni drobiž po štiri krajcarje avstrijske vrednote se s 1. dnem januarja 1895. l. vzame iz zakonitega obhoda. Ta drobiž je torej samo še do 31. decembra 1894. l. v zasebnem prometu jemati v plačilo po imenski vrednosti, oziroma po plačilni vrednosti. Ti novci se sedaj po c. kr. blagajnicah in uradih ne smejo več izdajati. Pač pa jih morajo ces. kr. blagajnice in ces. kr. uradi vſtevſi do dne 31. decembra 1895. l. vzprejemati pri vseh plačilih in v zameno po imenski vrednosti, oziroma po plačilni vrednosti. Po preteku tega rok pa mine vsakatera zaveznost države, da mora te novce zamenjati.

Razne vesti.

(Poslanec Šuklje rešitelj življenja.) Dne 18. avgusta okolu poludneva je 15letni kmetſki dečak iz Brezja pri Novem mestu, ki je s svojim očetom ostal v znani gostilni „pri Štemburji“ v Kandiji, jahal konja v Krko, da ga napoji. Ker je konj zaſel predaleč, začel se je potapljati. Dečak, neznaoč plavati in držeč se za grivo potapljačočega konja, je glasno klical na pomoč. Bil je ravno semenj v Novem mestu in vse polno ljudi ob bregu, a nikdo se ni upal v vodo. Tu pride mimo poslanec Šuklje, sleče urno obuvalo in sukſnjo in skoči utapljačočemu se na pomoč. Pri tem pa je priſel ſam v veliko nevarnost. Zgrabil je sicer dečaka, ki se je krčevito držal tonečega konja za grivo, a nevarnost je bila, da že mrtvi konj, katerega je morala zadeti kap, potegne oba za saboj, kajti začel se je potapljati tudi pogumni rešilec. V tem kritičnem trenutku je podal gostilniſki natakar profesorju Šukljetu dolg drog in tako je mogel le-ta že nezavestnega dečaka srečno spraviti na suho. Reſeni dečak se je kmalu zavedel, profesorju Šukljetu pa so vsi navzoči čestitali za njegov pogumni čin, s katerim je dečaku reſil življenje.

(Vinska letina.) Grozdje prav lepo dozoreva po slovenskih pokrajinah. Vina sicer žalibog ne bode veliko, a kar ga bode, to bo dobra kapljica. Vročina poslednjega

časa je prav dobro vplivala. Na Dolenjskem v obče vinogradi precej hirajo. Kar ni uničila trtna uſ, to storita strupena rosa ali pa toča. Le v nekaterih krajih, kjer so že od nekdaj skrbno obdelovali vinograde in kjer ſe ni trtne uſi, bode letos nekaj prav dobre kapljice. Letina v vipavski dolini ne hode sicer tako obilna kakor lani, a kapljica bode izvrstna. Grozdje je že zdaj tako izzorelo, kakor lansko leto ob času trgatve. Prijateljem dobre kapljice se bode torej lahko postreglo s posebno izbornim blagom, samo škoda, da ga ne bode toliko, kolikor bi bilo želeti.

(Velikanski brajdi.) Na dvoriſči neke gostilne v Ptui je na neki brajdi iz dveh Izabelnih trt vzrastlo nad 2000 grozdov. Blizu Ptuija pa ima posestnik J. Burko v Malivesi brajdo z 850 Izabelnimi grozdi.

(Novo cerkev) prično graditi prihodnjo spomlad na Colu pri Vipavi, ker dosedanji več ne zastčuje.

(Zopet umor v Trstu.) Minulo soboto zvečer se je prigodil krvav umor v gostilni „Alle due Sorelle“ na trgu Campo S. Giacomo. Dva mlada teſaka sta popivala v omenjeni gostilni. Da se maſčuje, napadel je 20letnega Andreja Kosovela neki Ivan Poſar, 21 let star, doma iz Podgrada. Sunil mu je noſ s tako silo v deſno stran prſij, da je Kosovel umrl kmalu potem v bolnici, kamor

so ga prenesli. Morilca so zaprli in z njim 39letnega postopača Antona Peršiča, ki je tudi sokrivec umoru.

(Lastno mater vtopili) sta dve omoženi kmetici na poti iz Martinca v Sašince v Sremu. Ko sta se pripeljali s priletno ženo do mitnice, je prosila mati — tako pravita brezvestni hčeri — naj jo vržeta v Savo, ker je že stara in slaba. Nečloveški hčeri sta to prošnjo (?) doslovno izvršili in se potem mirno vrnili domu. Zdaj sta obe v zaporu v Mitrovici.

(V najem vzeto življenje.) V Kecskemetu sta se dva mlada prijatelja zaljubila v isto deklico, ki se pa ni mogla odločiti za nobenega. Sklenila sta torej stvar končati z ameriškim dvobojem. Kdor bi potegnil črno kroglo, moral bi se usmrtiti. Mladi trgovec Behr ni imel sreče, potegnil je osodepolno kroglo. Odšel je v Budimpešto, da se še malo navžije življenja, potem pa skoči v Dunav. Razkošno velikomestno življenje se mu je pa tako omililo, da je prosil svojega srečnejšega nasprotnika,

naj mu podaljša za nekaj dni življenje ter mu je ponudil za vsak dan 10 gld. Ponudba se je vzprejela in Behr je dobil odgovor, da mu nasprotnik za dlje časa podaljša življenje, ako dobi za vsak dan 10 gld. Behr je bil s tem zadovoljen in je izginil iz Budimpešte. Policija ga zdaj išče, a tudi najemodajalca, ker vidi v tej pogodbi znake oderuštva.

(Samomor.) Poročnik 97. pešpolka pl. Hoffmann v Pulju je vojake tako neusmiljeno in brezvestno trpinčil, da ga je vojaško sodišče obsodilo na šest mesecev zapora in na izgubo šarže. Ker se trpinčenje vojakov ne kaznuje navadno tako strogo, kakor bi bilo primerno, si lahko mislimo, kaj vse je moral počenjati imenovani poročnik, da ga je zadela huda kazen. Hoffmann je bil v Trstu v zaporu in se je poskušil te dni ustreliti. Ustrelil se je z revolverjem v glavo. Upanja vendar ni, da bi okreval.

Poučne stvari.

Koklja in valitev.

Da se iz navidezno mrtvega jajca izleže piščanec, je za to treba določen čas, in gotovo mero gorkote. Čas v katerem se to godi, da se iz jajca piščanec izvali, imenuje se valitev. Valitev je pa ali natorna ali pa umetna. Natorna je valitev, kadar koklja sama jajca izvali, umetna valitev pa je, kadar se na umeten način jajcem da isto enakomerno toploto, kakor jo ima živa koklja, in se tako iz jajc piščeta izležejo. Uspeh je ravno tisti, samo način dogodka je različen.

Naravna valitev, t. j. da koklja vali, ta je najbolj v navadi po vsem svetu, kjer se s kurjerejo pečajo in vsako leto imamo na tisoče prilik to opazovati. Samo v redkih slučajih se skuša umetna valitev naravno nadomestiti, kar se pa redko kedaj dobro obnese.

Zunaj v prosti naravi si narede ptice gnezda precej, ko se čas oplemenitve bliža in se začne valitev. Perutnina in ptice plavarice se nič posebno ne potrudijo za gnezda svojih mladičev, katero skrb pri družih pticah občudujemo. Plitva, neškam podobna jama, v pesku ali pa v suhi zemlji, najrajši pod kakim grmom ali rušo ki jo nasteljejo z nekoliko drobnjavo, suhljado in debelo slamo, to je vse, kar si priskrbe za valitev; pa vender se izležejo čvrsti mladiči iz jajc.

V resnici materinska je skrb perutnine, dokler vali, po pravici se nežna ljubezniva mati primerja s kokljjo, ki svoja piščeta skrbno vodi, varuje in brani.

Domači perutnini skrbi navadno človek za prava primerna gnezda, da se zamore valitev v miru in naravnim potrebam primerno vršiti.

Pred vsem je treba za valitev izbrati miren samotni kraj, da koklja ni vznemirjevana od druge perutnine, psov, mačkov, podgan i. t. d. Čistoča je isto tako glavni pogoj pri valitvi, kakor pri družih živalskih stanovanjih. Prostor, kjer gnezdo leži, naj bo pol temen. Gorkota naj bo srednja 14 do 16° Celsius, ki se mora posebno pri spomladni in zimski valitvi kolikor mogoče vedno jednaka ohraniti. Zrak mora biti čist, za kar se skrbi s zračenjem prostora, v katerem je valivno gnezdo. Tlo, na katerem gnezdo leži, naj bo suho. Blizu valivnega gnezda mora biti zadosti peska ali pa suhe zemlje, da se zamore koklja večkrat skopati, in se na ta način znebi nadležnih kurjih uši. Med valitvijo, treba dajati koklji

zadosti in dobre hrane, frišne vode vsak dan, da se tako pri moči in zdravji ohrani, ker le taka čvrsta koklja zamore potem piščeta dobro voditi in jih pred vsakovrstnimi sovražniki braniti.

Za gnezda rabijo nekateri valivne jerbace, kar pa ni dobro, ker se golazen rada zaredi v taci jerbasi in je ni moči iztrebiti. Nekateri gospodinjje rabijo pa pehar, v katerega vrže nekoliko slame, na slamo položi jajca, in nese s kokljo vred v kako plesnivo zaduhlo klet, in potem se še sosedni potoži, da iz 19 ali 21 jajc, ki jih je koklji nasadila, se ni zvalilo nič več, kakor dva ali trije zanikrni piščanci! Ni čuda, vzrok temu je nepravno ravnanje s kokljo. Za gnezdo je najbolje rabiti tako imenovane valivne škrinje ali kište brez dna, ki jo lahko vsak sam naredi, da ima le deske, ki so pa jako pripravne za valitev. Valivno kišto takole naredi: Vzemi štiri deske, od katerih naj bodo tri po 4 *dec.* visoke in po 7 do 8 *dec.* dolge. Sprednja deska naj bo tudi 7 do 8 *dec.* dolga ali visoka naj bo le malo več kakor 1 *dec.* Deske naj imajo na straneh zvrtnane luknje, zaradi tega, da v gnezdu prevelika vročina ne kuha. Pri večji perutnini, kakor pri puranih itd. treba deske primerno večje rabiti. Streho naj ima ta štirioglasta kišta iz lat po 4 *cm.* vsaksebi, streha naj bo napoševna, in tudi na zadnji strani te valivne kište naj streho podpira oboj iz lat. Spređaj naj bo kišta odprta. Tako narejena kišta se postavi na tlo, katero je nasuto za malo ped na debelo z mešanico iz peska in pepela, na to mešanico se polože valivne kište tako, da na sredi one mešanice ostane neškasta ali kadunjasta jama. V poletju ali v pozni pomladi se zamore kot podlaga z najboljšim vspehom rabiti, plast zelene, nekoliko vlažne ruše (grude). V divjem stanju perutnina, ki v poletju, o času velike vročine vali, si tudi rada gnezda napravlja na hladni, večkrat tudi na vlažni zemlji, ker je neka gotova stopnja vlage pri valitvi neobhodno potrebna. Na ono zeleno rušo treba položiti kako tenko suhljad, vrbovje ali kaj drugega, in na to pride debela plast sena ali pa mehke ali suhe slame. Kote treba pri valivni kišti posebno dobro zamašiti, da se jajca v kote ne vale, kadar koklja gnezdo zapušča. Kjer je za podlago pesek s pepelom zmešan, je dobro proti koncu valitve, po priliki 17.—24. dan jeden liter vroče vode okoli gnezda po tleh izliti, da

tako peščena in pepelna podlaga nekoliko vlažna postane, in ta vlažna gorkota zabranjuje zakerknenje belanca in pospešuje prosto gibanje mladice v lupini, in se na ta način izvalitev piščancev jako olajša. Kdor tako ravna, ne bode imel kilavih piščancev, kar se premnogokrat dogodi pri poletni in zgodnji pomladni valitvi.

Večkrat treba gnezdo posnažiti, in pogledati, ako ni kake golazni v gnezdu. Kurje uši prisilijo večkrat

kokljo, da gnezdo zapusti. Ako se golazen zapazi, treba jajca skrbno obrisati in jih preložiti v drugo novo gnezdo, ali to opravilo ima se zgoditi v 8 do 10 minutah, da se jajca ne ohlade, ker potem bi bila valitev pokvarjena.

J. B—a.

(Dalje prihodnjič.)

Loterijske srečke.

Dunaj, dne 7. septembra: 25, 62, 70, 65, 82.
 Gradec, dne 7. septembra: 42, 37, 39, 34, 14.
 Trst, dne 1. septembra: 28, 75, 53, 36, 24.
 Linc, dne 1. septembra: 47, 38, 33, 63, 42.

Tržne cene v Ljubljani

dne 15. septembra t.l.

	gl.	kr.		gl.	kr.
Pšenica, hktl.	6	30	Špeh povejen, kgr.	—	64
Rež, " "	4	60	Surovo maslo, "	—	72
Ječmen, " "	4	60	Jajce, jedno	—	03
Oves, " "	5	50	Mleko, liter	—	10
Ajda, " "	6	70	Goveje meso, kgr.	—	64
Proso, " "	5	—	Telečje	—	66
Koruz, " "	7	—	Svinjsko	—	66
Krompir, " "	2	14	Koštrunovo	—	36
Leča, " "	11	—	Pišanec	—	50
Grab, " "	12	—	Golob	—	18
Fižol, " "	7	—	Seno, 100 kilo	—	187
Maslo, kgr.	—	92	Slama, "	—	150
Mast, " "	—	68	Drva trda, 4 metr.	—	670
Špeh frišen	—	56	" mehka, 4 "	—	5

Med. univ.

dr. Heribert Borštner

bivši sekundarij

stanuje od 3. septembra
 v Gledaliških ulicah št. 3,

II. nadstropje.

Ordinuje od 9—10 dopoldne
 in „ 3—4 popoldne.

Advokat

(21-2)

dr. Viktor Šupan

je otvoril

svojo pisarno

v Ljubljani

na Bregu št. 16, I. nadstr.

(13-7)

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

po najnižjih cenah pod najugodnejšimi pogoji pošilja pod jamstvom in na poskušnjo.

IG. HELLER, DUNAJ

3/4 Praterstrasse Nr. 48.

Bogato ilustrirani štiri strani obsevali cestni in vlogovinski

in nemikem jeziku na zahtevanje takoj dostojno

Prepradajati se tilje.

Neobhodno potrebna za vsako gospodinjstvo je

Kathreiner-jeva Kneipp-ova sladna kava

z ukusom bobove kave

Ta kava ima zase nedoseženo prednost, da se zamore odreči kvarnemu uživanju nemešane ali z surogati mešane bobove kave in da je moč prirediti mnogo sladnejšo, poleg tega zdravejšo in tečnejšo kavo. — Neprekošana kot primesek k navadni bobovi kavi.

(38—20)

Priporoča se zlasti za gospé otroke in bolnike.

Osobito se je čuvati slabih posnemovanj.

Dobiva se povsod.

1/2 kile po 25 kr.

Seb. Kneipp

V vsakej fari in krajni občini postavlja se razumna spoštovana in denarno zanesljiva oseba kot

zaupni mož

z dobrim postranskim zaslužkom. — Pismo naj se pozveduje pod „201.191“, Gradec, poste restante. (5—15)

Peregrin Kajzelj

Stari trg št. 13 (3—16)

priporočam slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini svojo bogato zalogo

lestencev, oljnatih podob, zrcal,

kakor tudi vse v njegovo stroko spadajoče predmete na pr. stekleno, porcelanasto belo in rujavoprsteno blago, raznovrstne svetilnice viseče in stoječe,

Hermanove bliskovne svetilnice in prave kroglaste cilindre „Patent Marian“, katere imam samo jaz v zalogi za Kranjsko.

Prevezem tudi vsa steklarska dela pri stavbah ter jamčim za solidno in točno postrežbo.

Otvoritev prodajalnice.

S tem si usojam javiti p. n. občinstvu, da bom nekdaj staro in slovečo Mühleisnovo, naposled F. S. Rojnikovo

prodajalnico

s prekomorskim, specerjskim in mešanim blagom na Križevniškem trgu št. 8 „pri zlatem sidru“ v ponedeljek 17. septembra t. l. otvorila.

Prodajalnica založena je povsem z dobrim in svežim blagom in se bode podpisana prizadevala najmarljiveje, da ustreže in zadovolji kupujoče občinstvo z najboljšim blagom in nizkimi cenami.

Priporočuje se osobito čast. gospodinjam prositi obilga poseta odličnim spoštovanjem

Leopoldina Mauser,
imejteljica prodajalnice.

Odlikovan v Trstu 1882. Srebrna svetinja.

Tovarna peči in glinastih izdelkov

Avgust Drelse

Ljubljana (Kranjsko).

Vsakovrstne peči po najnovejši konstrukciji, bele in barvane od najboljšega blaga, elegantne in cene.

Cevi za dimnike natik z vetrovim ravnalcem. (2—17)

Okraski pri stavbah, nakit pri cerkvenih stropih in okrajkih, neprežigliva opeka in vse v glinarsko obrt spadajoče stvari.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni ako se naroča po pošti.

Ubald dl. Trnkóczy

lekar zraven rotovža
v Ljubljani

priporoča:

☛ Za želodec: ☛

Marijinceljske kapljice za želodec. — Steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld. 3 tuct. 4 gld. 80 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo želodec pri zabasanji, skaženem želodci. — Škatulja 21 kr., jeden zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

☛ Za prsa: ☛

Planinski zeliščni ali prsni sirop za odraslene in otroke; raztvarja sliz in lajša bolečine, n. pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic 2 gld. 50 kr.

☛ Za trganje: ☛

Protinski ovet (Gichtgeist) lajša in preganja bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr., 6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Vsa ta naštetá in vsa druga zdravilna sredstva se dobivajo v

lekarni

Ubalda pl. Trnkóczy-ja
v Ljubljani zraven rotovža

in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

(14—9)